ORUÇ ARUOBA

hani



metis

Oruç Aruoba

hani

Oruç Aruoba 1948'de doğdu. 1973'ten başlayarak Hacettepe, Tübingen, Victoria-Wellington üniversitelerinde akademisyenlik ve öğretim görevliliği yaptı. 1983'te üniversiteyi terketti, çeşitli yayın kuruluşlarında çalıştı, yazı ve çeviri işleriyle uğraştı. Hume, Nietzsche, Kant, Wittgenstein, Rilke, von Hentig, Celan ve Başo'dan çevirileri vardır. Metis'te 1990 yılında *de ki işte* ile başladığımız Oruç Aruoba koleksiyonunu felsefe kitaplarının yanı sıra şiir ve şiirsel metinleriyle sürdürüyoruz.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
Tel: 212 2454509 Faks: 212 2454519
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Felsefe
hani
Oruç Aruoba

© Oruç Aruoba, 1993
© Metis Yayınları, 1996

İlk Basım: Mitos Yayınları, 1993
Dördüncü Basım: Metis Yayınları, Mart 1999
Dokuzuncu Basım: Eylül 2012

Kapak ve Grafik Tasarımı: Semih Sökmen

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Sedat Ateş, Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No. 12/197-203
Topkapı, İstanbul Tel: 212 5678003
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-085-3

ORUÇ ARUOBA

hani



metis



Gœrjna
için

So ist der Mensch; wenn da ist das Gut, und es sorget mit Gaben
Selber ein Gott für ihn, kennet und sieht er es nicht.
Tragen muß er zuvor; nun aber nennt er sein Liebstes,
Nun, nun müssen dafür Worte, wie Blumen entstehn.

Hölderlin
BROT UND WEIN, 5.

Böyledir insan; oradadır, ortadadır iyi, ve bağışlarıyla
Bir tanrı bile uğraşırken onun için, tanımaz, görmez onu.
Yüklenip taşıması gerekir önce; şimdi ama adlandırır en sevdiğini,
Şimdi, şimdi açmalıdır bunun için sözcükler, çiçekler gibi.

EKMEK VE ŞARAP, 5.

I.

Ş
imdi

Ş
imdi
de
uçup geçti ak kelebek
kurumuş ağacımın yanından
kırık dökük.

K
imdi
o
?

Ara
ma
dığım.
Gide
me
diğim.

Kır
ıldığım.
Dök
üldüğüm.

Ku
ru
ku
yu.

İste
diğim
işte:

Zaman
sız.
Sonra
sız.
Ben
gi.

Bile
me
diğim.
Göre
me
diğim.
"—ja, ja, so blaue—"
Gecik
me
diğim
mi
?
Yürü
ye
me
diğim—
——"Seifenblase"—
So!

Uçuşan iki örümcek teli
Arada bir biribirine dokunan
Sonra sallanan deli deli
Bilemeden, hangisini nereden
bir
leş
tir
me
li.

Epey önce de
bir kuş konmuş
tu
ku
ru
ağacıma :
uç
tu
mu
bilmem.

Du
ru
yor da ola
bilir.

Kim bilir?

Şimdi gene, dışıma çıksam
Gitsem, eski yerlerime baksam
Kendimi bulamayınca korksam
ge
ne
de
ne
yapsam
yap
sam.

Çık
acağım—ağacım
ağlayacağım—
yol
yok.

imdi
günbatımına renk veren
karanlık parıltı —
—"kızıltı"—
uçarı sözlerimin dibinde
söyleşiyi tozutup dağıtan
derinlik
bur
ada —
ta oradan gelen kayık
burayı nasıl
aydınlık
gör
üyor
sa
san
ki
ben de o
ışıktayım.
—Yoksa önce deniz mi mor oluyor?

Biliyor musun dün gece o bir ucu kırık ay sanki hep aynı yerde durdu — güneş çıktıktan sonra bile —— biliyorsun.

Ta
ne——

Gün
eş kapımı tutmuş bırakmıyor
ya
kıyor.

Tepeye doğru kuruyan ağaçlar.
İncirin ak dallarına
sımsıkı
sarılmış yorgun yapraklar.
Begonvilin çiçeklerini
delip geçiyor
ışıklar.

Yan
ma —
kan
lı
yan
gın :
Tutuşturur musun beni
de — de :
kızıl kızıl
için için
yanıyor
mu
yuz
?

Çamın iğne yaprakları kıpırtılı
(son sıgaram)
Baktım denize : güneşle kaplı
Ama yorgun gibi geldi bana
Sanki, o yiterken uzakta
Karanlığı karşılamağa kararlı.

Kar
—kan—
ar
lı.

Şimdi
yitti
gitti.

İşte, bak :
gidiyor o tekne ——
kimseyi getirmemişken.

Koş.

Evet, işte:
Hepsinden önce
deniz
mor
ol
ur.

Sen
varsın
—şimdi gidip alevine girdi mumun,
pervane —— düştü...
ben
var
ken.

Ş
imdi
temelli
şeyler yazmalıyım —
—"vitesse moyen..."
şeylerin kıyısında gezinmeyen
şaşkın, yılgın, yorgun
olmayan...
"1346 km"———

Ş
imdi karşımdasın —
dalga dalga
geliyorum sana — sen
şen
misin —sen misin— sahiden?

Yükseliyorsun.

Altındaki bulutlar geçti şimdi — Venüs de biryerlerde olmalı herhalde — şimdi gözükmüyor.

Ş
aşkınım hâlâ — biliyorsun:
şaşmalarım ta ne zamandan —
sürekli ve sonuçsuz.

Şimdi sıyrıldın çıktın hepsinin
herşeyin
üstüne : pırıl pırılsın orada
güneşin
son ışınlarını gören
dağların üstünde:

Şimdi güneş devriliyor —Marmara'ya doğru—
sağımda, sen solumda ışıldarken koyu bir mavi
seçmişsin kendine, akların içinde yükselirken.

O ışık
ben
im
şim
di.
Şimdi lacivert — neredeyse
mor
ve
ak.

Ak.

Ş
imdi, şen, sen —
sen — tek
bir.

GÖR
emiyorum:
Bütün ışıklar sön
dü —
makinalar sus
madı:
Kirli bir gün
eşin uzak balkı
sında ya
zıyorum
bu
nu.

Söz
ler
süz
ülü
yor.
"Hiçbiri bir kere...
Ne yaz
dığımı
gör
emiyorum.

Sen
gör.
"...not al istersen.
Sev
gör.

Sev
me
gör.

Yokluğun kıyısında duruyoruz
Sönük gözlerimiz, yanık ellerimiz
Hiçliğin düşünü kuruyoruz
Serin sözlerimiz, gergin tellerimiz
le.

Ş
imdi:

Gör
düm.

Neden sonra geldi mumunu yakmak aklıma.

Treffliche bring' ich dir und das Freudenfeuer wird hoch auf
Schlagen und heiliger soll sprechen das kühnere Wort.
Siehe! da ist es rein! und des Gottes freundliche Gaben
Die wir teilen, sie sind zwischen den Liebenden nur.
Anderes nicht —

Hölderlin
STUTTGART, 6.

Yakışık alanları getiririm sana ve neşe ateşi harlar
Yükseklere ve daha kutsalca konuşmalıdır gözüpek söz.
Bak! anımış duruyor orada! ve tanrının dostça bağışları,
Paylaştığımız, sevenler arasında yer alır yalnızca.
Başka değil —

II.

HANİ

1.

Yavaştır yaşamının anlamı.

2.

Sana aldırmaz; öyle hemen de çıkıp gelmez sana, sen onu ne denli bekliyor olsan da.

Senin beklemen bir boşunalık duygusudur yalnızca; gerçekler içinde hayallerin; olup-bitenler içinde olamayacakların düşlenmesi — boyuna ve boşuna bir düşüş —— oysa o, gelişmektedir. Sana doğru. Sen hiç bilmeden — beklerken, bilmeden.

Senin beklediğindir o; ama sen, bilmiyorsundur. Gelmeyeceğini sanarsın. Yıllar geçtikçe, hatta, hiç gelmeyeceğini bildiğini sanarsın — yıllar geçer, emin olduğunu da sanarsın, artık hiç gelmeyeceğinden.

Senin beklemen : hüzünlü ama dingin bir umutsuzluktur; bir an önce bitirip gitme isteği çökmüştür üzerine — hatta bitiremeyeceğini de bildiğin birçok şeye aldırmazca ve umarsızlıkla girişip, hepsini yarım bırakıp gitmek, bir ayartı kadar keskindir artık.

—Yaşamının anlamı bulunmamıştır, bulunamayacaktır —o, gelmeyecektir— ya; sonuçsuz bir son olarak, ölüm, gelebilir, artık, işte...

BUĞU
geliyor
yavaş
yavaş
camda
n.

Ayırdedemiyorum
içimdeki kıpırtılarla
dışımdaki tangırtıları;
yaptıklarımsa, hep yanılgılarda
n, yanılgılar.

Yan
ıl —
ne
nas
ıl.

Birleştiremiyorum
içimdeki kopukluklarla
dışımdaki bozuklukları;
yazdıklarımsa, hep yansılarda
n, yansılar.

Yans
ıl —
kim
nas
ıl.

3.

Hani çiçekler vardır — sanarsın, hep tomurcuk kalacaklar (öylesine uzun sürmüştür ki gelişmeleri, serpilmeleri, olgunlaşmaları); oysa, gün gelir, inanamadığın bir hızla, pırıl pırıl açıverirler ya — işte, öyle : birdenbire geliverir yaşamının anlamı.

Yıllar sürer, çünkü, o küçücük tomurcuğun gelişmesi, sonra çiçeklenmesi; sonra olgunlaşması, meyveye duracak hâle gelmesi. Yıllar ve yıllar...

Meyve olgunluktan çürümeye geçiş olacaktır; ama, yokluktan varlığa da...

Yaşamdan ölüme; ama, bir o kadar da, ölümden yaşama...

4.

Yıllar önce görmüşsündür onu — bir an için, tek bir kez: Ufacık. Belirsiz. Uçucu. Yalnızca, içinden, "Ne güzelsin" demişsindir; "Kalsan ya biraz" bile diyemeden — zaten bilmiyorsundur deyimi o zamanlar.

Bir karışıklık ve geçip gidicilik içinde yalnızca anlık bir görüntü. Bir görünüm, bir yüz, bir çehre — birkaç renk içinde. Esintili bozkır tepesinde (bir tür bahardır) ak bir kızıltı. Kötü bir çivit mavisi ve yapışkan bir beyaz içinde. Yanında sapsarı birşey...

Geçip gitmiş, silik; hep de silinen bir anı. Küçücük. Zorlukla anımsadığın (o gün niye orada olduğun bile belirsizdir), hiçbir anlam veremediğin; kavramak şöyle dursun, daha nereye —hangi yerine— koyacağını bile bilemediğin bir an — âni bir anı olacak birşey...

İşte, pencerenin camında yavaştan biriken buğu gibidir — gözünü tamamiyle kapayacak körlük —: görüşünü tamamiyle örtmeye yönelmiştir; ama, açık bakışının da hangi noktada olanaklı olduğunu (Bahar'ın ne zaman ve nasıl geleceğini) sana bildiren, gene, odur...

5.

Sonra, işte, yıllar sonra (yarıyı çoktan aşmış ömür sonra) gelir: "İşte o benim" der — "bendim o işte..."

6.

O'dur işte:-

Birden parıldayıverir o eskimiş anı gözlerinin önünde; nasıl, nereden, sen bilmeden — niçin gittiğini bile anımsayamadığını o tepede (aslında, yıllar yılı orada oturmuşsundur); aşağıda uzanan şehrin önünde, o'dur işte aydınlanıveren.

O anıyı da aslında epey sonra anımsarsın — pek de inanamadan 'olguları saptamağa', 'işin aslını bulmağa', 'uygun gerçekliğe ulaşmağa' çalışırsın (hatta, sonradan, gidip, oralarda gezinip, 'gerçekler'i 'yerli-yerine' oturtmağa çalışırsın), herzamanki budala tavrınla: Hayal mı kuruyorum?, dersin. — Oysa, işte, o, tek, biricik, gerçek anıdır; senin —kendini de— yeniden kurmam gerektiren; ancak senin kurmanla 'olgu', 'asıl' ve 'gerçek' olabilecek...

Gerçek olması, senin kurmanı gerektiren —

—en baştan; yeniden— yepyeni olmam gerektiren...

7.

O görünüm ânından; o, anı olan andan sonra, yeniden kesişmiş midir yollarımız, kendi ayrı yollarını yürüyen iki kişi gibi, diye düşünürsün: O caddede? Şu sokakta? Belki, o, her sabah tepeye tırmanırken, sen yokuştan aşağı sapmışsındır; geçmişsinizdir biribirinizin yanından — ya da — — bir şehirden bir şehire aynı zamanda göçmüşsünüzdür, iki gezgin gibi — ama, biribirinden habersiz...

İki harita kurarsın kafanda zamanda ve uzamda, ikinizin gidiş-gelişlerini saptayan — şu kadar yıl ve o kadar yol içeren iki harita... Üstüste konduklarında — konabilselerdi—, bilmeden ve bulamadan biribirinizin yanından gelip geçip gittiğiniz yerleri, ulaşamama ve dokunamama noktalarınızı belirleyebilecek...

Öncesini bile ——

Ama — bilemediğindir, o yerler; o noktalar, dokunamadıklarınız...

Dokunamadığın noktalardan gelir yaşamının anlamı.

8.

Gelecekti ama o sana işte:-
Senin zorunlu anlamın — zor anlaman; ama, işte, öyle!
Geldi de — kuşkun olamaz artık.
Şimdi onu barındırmayı, ona barınak, sığınak olmayı öğrenmelisin — bütün 'bildiklerini sandıkların'ı bir yana bırakıp, bir kenara atıp, onlardan kurtulup——

9.

Bütün benliğinle yöneldiğindi çünkü o kendini tam olarak içine koymak istediğin tamlık — bütünlük; parçalarını bağlayacak bağlam...

Hiç umamadığm anlamlılık — yaşamının tam anlamı işte...

Ne çok dağıldın oysa, o günden —öncesinden de— bu yana, ne çok koptun ve parçalandın——

Şimdi, ne kadar, ne süre, nasıl ve hangi anlamda senin olacağı ya da olmayacağı da belirsizken (hani "de"miştin ya "işte": "...en çok beklediğinin de, gelse bile birgün, hiçbirzaman beklediğin anlamda gelmeyeceğini bilerek..."); şimdi, emin olduğun, emin olmaktan başka birşey de yapamayacağın, onun gelişi.

O 'olgular'la, 'gerçek'lerle, 'saptamalar'la uğraşmaktan da vazgeçmelisin artık — bu zorunluluk, kesin...

Şimdi, işte, o.

10.

Neler geçirmiş, neler çekmiş, nelerden, nerelerden geçmiş, sana gelene dek — bütün bunları da öğrenmen gerek: nasıl olmuş da, o belirsiz günden bu yana, hep gelişmiş, sana doğru: Nereden bilmiş, nasıl bilmiş — senin sen olduğunu; ve, kendisinin kendisi — o; çağırdığın ve beklediğin, olduğunu?

Nasıl? —Bilemeyeceksin; ama, eminsin bundan.

Bilmiyorsun; ama, bu, kesin.

İşte, o.

11.

Bak, işte, nasıl bir zorunlulukla gelmiş sana : nasıl gelişip, nasıl olgunlaşarak——

Senden istediği, anlamlı olman.
Yaşamının anlamı çünkü o.
O çünkü, yaşamımn anlamı.
Nasıl, işte...

12.

Şimdi, onunla ilgili yaptıklarında, dikkat etmen gereken, ne yaparsan, hep k u t s a l birşey olarak yapman: Sonucunda ululanabileceğin ya da lanetlenebileceğin — içinde yücelebileceğin ya da batabileceğin— birşey — işte —seni bir b ü t ü n olarak içine alacak, ya da t ü m ü y l e dışına atacak, birşey...

Biraz öyle biraz böyle; biraz ondan biraz bundan, değil artık:-

Tam——

13.

Ama bunu öyle herhangi bir 'sonuç'; bir 'gelecek' beklentisi olmaksızın gerçekleştireceksin geçmişinden bugün(ler)ine uzanan uçlar 'ileri'ye doğru 'gelişme' olanağı tanımayacak — anlamın, ne sonlu ne sonsuz, bir şimdi içinde gerçekleşecek: O şimdi(ler)in anlam yoğunluğu öyle olacak ki, 'ileri'de, 'gelecek'te sürüp gitmesinin düşünülmesi saçma olacak.

Çünkü anlam çerçeven(iz) her yeni 'bugün'de, 'şimdi'de en baştan ve boydanboya yeniden kuracağın(ız) — yepyeni— bir çerçeve olacak — çünkü 'verilmiş', 'hazır' bir çerçeveniz yok (üstelik 'normal', 'olağan', 'alışılmış' *her türlü çerçevelenmişlik, o anlama aykırıdır,* onu çeler, giderek engellemeye yöneliktir); olamazdı da ancak ş i m d i b u r a d a kurabileceğin(iz) kadarıyla varolabilecek.

Anlamın(ız) şimdi, burada, var...

14.

O, hep bildiğin, tanıdığın; ama hiç karşılaşmadığın — karşılaşamayacağını sandığındır: Şimdi bütün 'bilgi' yörüngen değişecek; artık bambaşka yataklardan akacak, 'düşünce' ırmağın.

Oysa, hep ona göre ayarlamıştın kendini — ama, başka gezegenlerle, başka nehirlerle...

Yepyeni bir gelecek haritası çizeceksin şimdi bugüne dek yaşadıklarının ötesine geçen; ötelerde biryerlerde yeni yerlere götüren yeni yollar belirleyen bir harita : kendine doğru artık yokoluş olarak dokunmayan; varoluş yerlerini de —yeniden— belirleyen bir harita...

—Evrenin ve dünyan —gökyüzün ve yeryüzün— değişecek, artık, şimdi, işte!

15.

İşte, artık hiç kaçınmadan, çekinmeden, duraksamadan, armağan edebilirsin en önemli, en değerli şeylerini o'na; o, dinginlik getiren aralarda, aralıklarda, geçitlerde : suskunluğunu ve kahkahanı, aldırmazlığını ve özenini, sakladıklarını ve doğrularını, kapanıklığını ve içtenliğini — yaşamının bütün önem ve değer verdiğin şeylerini; seni sen yapmış şeylerini —— bütün aydınlığıyla, pırıltısıyla, görkemiyle (hem de gönül rahatlığıyla) Venüs'ü bile (o'ndan Neptün'ü alarak)— soğuk bir akşam kıyısında...

—Ettin bile; aldın bile, işte——

16.

Bunların da yalnızca 'uygun', 'yerinde', 'isabetli' eğretilemeler olarak kalacaklarını sanma — en gerçek şeylerin onlar: Böyle bir değişim de, h e r ş e y i n i değiştirmeni, yenilemeni; h e r ş e y e baştan, yeniden başlamanı gerektirir — gerektirecek. Göğünü ve yerini yeniden kurmanı...

Bu 'yeni' ama, 'yepyeni' olmayacak aslında: Senin geçireceğin —geçirmen gereken ve geçirdiğin— evrimin kendiliğinden, olması gereken, sanki doğal uzantısı olacak: Nasıl, o, sana, s e n o l a r a k; kendisi olarak —sen, sensin; o da, kendisidir diye— kendiliğinden gelmişse; sen de onu o o l a r a k —çünkü sen, sensin diye— beklemişsen; işte, geldi, o da kendisi olarak, kendiliğinden, sen olarak, sana...

Geldi, işte...

17.

Şimdi, uzaklarda kalmış bir hayalin yankısıdır, yansısıdır, yanılsamasıdır diye, aldatıcı saydığın mutluluk da bambaşka bir anlam kazanacak: Kendi kendine uyumlu olma olanağı saymıştın onu — olamaymca da, olsa olsa, dinelme, dinlenme, dinginlik...

Şimdiyse, etkinlik isteyecek senden yapman gereken birşey artık — amacını ve çabanı isteyen...

Eylem olacak artık mutluluk senin için.

Yabancı kalmıştın eyleme, yıllar yılı — sürüklenmeyi yeğlemiştin; alışmıştın da buna: İçinde saklandığın, sakındığın, sakladığın yumuşak içeriği koruyarak, sert, katı, dikenli yanını, dış kabuğunu koymuştun ortaya hep. — Ne farkederdi ki, diye: Herşey boş; olanaksız, zaten——

Boşa çıkacaktı herşey; boşunaydı herşey, zaten, hiçliğe akarak — o, yok, hiç...

—O, var, şimdi, işte——
Eylem de — ne?
Yola çıkıp, zamanında, bir yerde, olmak—
Orada olmak — o da orada olacak diye:-
Oradasın, işte — o da, burada
— buranda...

Bu gelişme işte şimdi sende gerçekleşen yıllar yılı — yarım yamalak; biraz da ürkerek, yer yer korkarak — nasılsa canlı tuttuğun; bir yandan da, gelmeyeceğini bildiğini sanmaya —hatta, bundan emin olarak birtakım sonuç-

lar çıkarmağa— yeltendiğin (—dahası : gelmeyeceği güvenine sarıldığın; yokluğunu bir rahatlama ve kendini bırakma bahanesi edindiğin) olanaksız olanak, işte, bütün gerçekliğiyle — dopdolu, capcanlı— burada, karşmda——

18.

Kendini toparlayıp —toparlanıp— yaşamın boyunca zaten yöneldiğin; ama, hiçbirzaman o, istediğin —kendini hiç gelmeyeceğine inandırarak bekleyip durduğun— anlamda gelmeyeceğini varsaydığına, uygun olmanı gerektiriyor artık o:-

Tam da senin istediğini istiyor (hani "de"miştin ya "işte": "tam kendin olarak, tam kendisiyle yüzyüze geldiğin bir başka kişiyle birlikte, birşey yaşadığında (bir sevinç, bir acı...) — o zaman gerçekten yaşarsın.")

İşte—

ne "de"rsin "ki" şimdi "işte"...?

O'nu, işte ——

Şimdi hayallerinin gerçek de olabileceğini düşünebilirsin — bu berbat dünyada, düşlerinin gerçekte karşılığının bulunabileceğini...

Çünkü, var, artık, o——

19.

Yıllarca, senin bir ülkü, bir uzak olanak, bir özlem olarak koruduğunu; o, gerçekleştire gerçekleştire yürüdü, sana doğru — sen, o ülküyü güdükleştiren, o olanağı daha da uzaklaştıran, o özleme hüsran getiren yerlere girip çıkarken; o, onu saf, arı, dokunulmamış hâliyle yaşadı — ve yürüdü...

Şimdi, sana ulaşmışken — sana "en çok senin olan"ı getirmişken —gelmişken—, sende bulduğu—

— ne?...

En iç, en içten, en içteki sesine bile aykırı düşebilir mi kişi? ——

Düşer...

RENKLERİM

Aklaşan grilikte duruyorum—
yeşilleşen mavilik
kararan saydamlık
azalan tirşe:
o mor
hiç olmadı
mı?

O tek renk
bulunmadı
mı?

Kızıltılı
kahve
rengi.

Siyah.
Beyaz.
Ah,
az—
hiç olmadım
mı?

Bulunamadım
mı?

20.

Hani senin için kutsal olan o sokağın, yokuşun başındaki köşesinden, hafif bir eğimle ve geniş aralıklarla, yavaşça yükselen basamaklarla, iki yüksek yapının arasında uzanan duvarlara gömülü mezar yazıtlarının yanından, sessiz kilisenin merdivenli avlusuna ulaşan geçit var ya: Pek az insan bilir orayı, pek azı geçer oradan — iki ucundaki kilitli demir kapılar da ancak belli günlerde, belli saatler için açılır.

İşte, Noel'dir; kar yağmıştır; gecedir; yeniay vardır — geçitin ortasındaki o hiçbiryere açılmayan demir parmaklıklı pencereye dönüştürülmüş kör kapının önündeki iki dar basamaktan üsttekinin üzerinde, tek bir kırık martı tüyünün üstünde, kardan bir ince örtü olur ya — görülmemiş, dokunulmamış, ezilmemiş; bembeyaz, tertemiz, pırıl pırıl — onun gibi işte...

Bunu düşlersin; belki, gitmek istersin; belki, "kapılar kilitlidir", dersin — ama bilirsin : gitmesen de, gidemesen de, oradadır o ak örtü — kıpırtısız, dingin, serin.

Üzerindeki ayışığını kısa süreler için martı gölgeleri keser yalnızca, arada bir — o kadar.

Oradadır, vardır, senindir.

21.

Nasıl da geliyor sana — neredeyse başedemeyeceğin bir yoğunlukla; yaşlanmış bedenini zedeleyecek ölçüde: Senden senin o en eski hayalini gerçeklemeni bekliyordur, istiyordur, arzuluyordur, çünkü — kendine karşın kendine uygun olmanı...

— Ancak böyle; böylesi bir yoğunlukla; böyle canlı, böyle dopdolu, güçlü, etkin olarak gelebilirdi sana, yaşamının anlamı.

Böyle, işte...

22.

Kendi olarak, sana gelen —
sana gereksinimi olmadan, seni isteyen —
sensiz de olabilecekken, senin ile olmayı seçen —
kendi olmasını, senin ile olmaya bağlayan — —
O, işte...

23.

Temiz tutmalısın onu — o ince kar örtüsü kadar lekesiz (bembeyaz bir mendil gibi); incecik, ufacık, kırılgan bir biblo gibi o — çok dikkat etmelisin, dokunurken, tutarken, eline alırken.

Çünkü hep daha çok sahteleştin bugüne dek yaşamının anlamına, o günden bu yana — istedin bunu hatta; yalanlarm daha kolay, daha rahat olmaya başladı, içine girdiğin aykırı durumlarda, ortamlarda, ilişkilerde...

O'ysa hiç girmedi kendine aykırılıklara; aykırı düştüğünde bile (düştü çünkü; hem de sık sık), hep, kendiydi — koruyabildi kendini; yaralana yaralana...

İşte, sen, yaralanmasını gerektirmeyen bir ortam; temiz, sahici, hakiki bir barınak kurmalısın ona — ferah, dingin, aydınlık...

Bu yoz dünyada, som bir ilişki kurmalısın onun ile — o, çünkü, yaşamının anlamı — idi zaten, ve şimdi de olacak, işte...

Odak noktasında onun duracağı o yeni yaşam uzamı, bütün yaşam yönelimlerini değiştirecek: Bir tek ona; onun ile birlikteyken, doğruluklu olduğun sürece, hiç farketmeyecek başka nelere, kimlere, yalan, yanlış, yanıltıcı olacağın — onu, temel doğrun olarak tutup, bütün öbürlerine, ötekilere, sahte maskelerinle gülümseyebilirsin — onun gözlerinde sahici yüzünü gördüğün sürece...

24.

Bütün yaşamının anlamı o'ydu çünkü, işte : tek bir kez (hani "bir an" "de"miştin "işte") bile olsa, doğru, doğruluklu, sahici olabilmek...

Bütün herşey bundan sonra gelecekti — geldi, işte...

Olabilmek — doğruluklu olabilmek : çünkü kendiliğinden, dolaysız olarak verilmedi sana, sahici olmak — tam tersi hep sahtelikler sürüldü önüne; hep yanlışlar. Sen de, şu ya da bu ölçüde girerken onların içine, yanhşlar işlerken, sahteleşirken —kendine maske seçerken—, hep, o, arkada, belirsiz duran sahici anlamı özleyip, çağırıp, bekleyip, durdun.

Şimdi o, o o l a r a k burada — senden de gerçekliğini istiyor.

— Yorgun ellerine yeniden kurmayı öğretmelisin; çünkü, yepyeniyi —taptazeyi— yeniden öğrenecekler şimdi — yıllar öncesinin sen'i, burada işte : seninle...

25.

Yeniden güçlü —yapabilir— olmak:-

Bunun için nasıl da tersine çevirmen gerek yaşam yönelimlerini — sen tamamiyle boşvermeye karar vermişken geldi o : bütün yönelimini değiştirmek için — nasıl da zor bu; ama, nasıl da güzel, yeniden canlanmak — yaşamının toz tutmuş hayallerini silkeleyip bahar güneşine çıkarmak — — kendine yeniden bir yeni yıldız seçip, gökyüzü haritanı yeniden çıkarmağa girişmek...

Çıkmak ve çıkarmak, yeniden — o, işte, bu olanak.

26.

Pırıl pırıldı o zamanlar hayallerin — yaşammın anlamı: Ne cenderelerden geçti oysa, o günden bu yana — nasıl sahtelikler yaşadı...

O'ysa, o günkü ak rengi kadar temiz kaldı — senin içlerinden geçtiğin, geçirdiğin ve şimdi üzerine sinmiş lekelerini temizlemen gereken bütün pisliklerden uzak durdu —durabildi, kalabildi— — şuradan belli ki, sende kalabilip de bir biçimde ortaya koyabildiğin son temiz beklentileri gördü ve tanıdı — üstelik, kendisi olarak; kendiliğinden kendisini tanıyıp, geldi sana...

Temizsindir diye ——oysa değilsin...

Kirlisin——

O da şimdi bu eskimiş sen'i gözden geçirecek — değer mi diye...

Onca yıldır onun da beklediği —beklenmeyi beklediği, istediği, arzuladığı— mısın diye... — Bekliyorsun da, beklenilmeğe değer misin?!...

27.

Bir tedirginlik, huzursuzluk doğacak içinde, onun ile yanyana, yüzyüze olunca — o denli yabancı düşmüş olacaksın ki yaşammm kendi, sahici anlamına, aykırılık duyacaksın ondan — ancak o zaman anlayacaksın, nasıl tam da senin kendi anlamın —ta kendin— olduğunu onun o yıllar boyunca kendine ne denli aykırılaştığını—— ama, o da hemen duyacak, duyumsayacak senin duyduğunu suskunlaşacak, kapanacak, uzaklaşacak...

Anlayamayacaksın——

Çünkü, işte, temiz değilsin ki...

Ne çok yalan barınıyor oranda-buranda — ne çok sahtelik...

Ne çok sensizlik — sende...

Ne çok sensizsin sen ——

ne çok sensiz sen...

Şimdi işte — olanak : sen ol sen.

Duyduğun garip tedirginliği, huzursuzluğu da çözümlemelisin: O senin en önemli şeyin (Herşeyin) — işte : yaşamının anlamı olduğu halde (olduğunu en içinde duymana, bilmene, yaşamana rağmen), rahatsız, sanki iğne üstünde hissedeceksin kendini — o da hemen hissedecek bunu, tabiî ki : suskunlaşacak, hırçınlaşacak...

Bu duyguyu çok iyi kavramalısın bu, senin tam da sahtelik noktanı sana bildiren duygudur — kendin olamadığın yerlerde takındığın maskelerin bıyık altına eşlik

eden duygu — bu duyguyu o n u n ile yanyanayken, yüzyüzeyken de duymanın endişesi, işte, seni tedirgin eden — çünkü bu duyguyu o n u n ile de birlikteyken duyman, artık tam olarak sahteleşmiş olduğunun göstergesi olurdu — artık, içi tamamiyle boş bir maske haline gelmiş olduğunu gösteren...

Bu duyguyu —gerçekten ortaya çıktığı zaman da; çünkü, çıkacak— kovmalısm, defetmelisin — en sahte duygun aslında bu; ve, şimdiye dek en çok alıştığın — hatta, içinde rahat ettiğin, 'huzur', 'dinginlik'; işte, 'mutluluk' duyduğun... Senin bu en alışık olduğun duygun, kendine en aykırı olanıdır — o'nun onu hemen hissetmesi de bundan senin kendisine —çünkü kendine— nasıl aykırı olduğunu hissetmesi—Bırak —kov, defet— bu tedirginliği artık — tam kendin olabileceğin tam kendi, o, işte—

Ol——

28.

Gider de — bırakabilirsin onu sen de : yaşamının anlamını zaten yitik saymamış mıydın, çoktan...

Ama, onu bırakırsan; o da dönmezse sana; yitirirsen onu, kapkara bir duman kaplar yaşamım : artık, gerçekten isteyebilirsin sonu, sonucu, sonunu — yokluğu...

Senin ölçün —kendin için kullanacağın mihenk taşı— olacak o: Ona layık olamazsan, hiçbirzaman hiçbirşeye yaramamışsın, demektir——

O zaman —öyleyse; öyle ise—, büzül — küçül; ve, işte, yokol———

Buğu, aslında, heryerdedir —
— göremeyen, sensindir...

29.

Bambaşka bir anlamda olacak artık ona ulaşman—

—ona ulaşman kendini bulman olacak; ama, hiç olamadığın yerde — kendinde, yani: Yepyeni —kendin— olacaksın.

—Yeni, ve, kendi : bu çelişmeyi —bu ululuğu— bu yücelmeyi de bileceksin — hiç umamamıştın bu olanağı; olamayacak saymıştın; ama, gerçek(oluyor) işte...

Kendi gelmesini bile sana göre ayarlamış işte : kendiliğinden kendisine geliyor çünkü — kendi kendisi ile kendine...

Nasıl da burada, senin ile, işte...

Yaşamın boyunca, anladığında hayran olduğun —seni de yücelten—, hep ulu yaşam anları olmadı mı — öngörülmemiş, benzersiz, yepyeni, biricik ilişkilerin, anlamların, yaşamların kurulduğu, varedildiği, gerçeklendiği anlar:-

O, bütün o anların anlamlarının toplam anlam bağlamı işte — bütün yaşamının bütün anlamı...

Anla, işte — ve, yücel...

30.

Kendin olmayı yeniden öğrenmen gerek — yıllar yılı unuttun onu yalnızca: Bunu da "koşullar"a, "hayatın akışı"na, "sorumlulukların"a falan bağlamaya kalkışma — bahane bulmağa çalışma: Sendin, sendeki asıl senin anlamını, önemini, değerini gözardı eden : korkaklıkla işin kolayına kaçan...

O işte şimdi hesabını soruyor o sahici senin, senden ne yaptın sen sana?!...

31.

Sahicilik —dürüstlük— noktanı çok dikkatle belirlemelisin yeniden: Özgürlüğün de buna bağlı şimdi — amaçlarının gerçekleşmesi —senin gerçekleşmen— de : doğru ve doğruluklu — s a d ı k— olabileceğin nokta——
—kendine ve yaşamının anlamma...

Şunu da iyice biliyorsun, bileceksin, bilmelisin : sen ne denli kendin —bağımsız, özgür— olabilirsen, o da o denli senin —sahici, tam— olacak.

32.

İşte, geldi——

Bunun nasıl bir geliş olduğunu da ancak yavaş yavaş anlayabileceksin; çünkü hem bütün o eski hayallerin teker teker —ama, harıl harıl—, parlıyor gözünde, hem de, o yıllar boyu özlemlerini kırıp yıkan gerçekler, sıraya girmiş, geçit resmi yapıyorlar, önünde!—

"...yoksa, bütün o acıları
boşuna yaşamış olacaksın"—

MUMUN

Bütün ışıklara karşı geldi
yaktığım bu mum
Neyin nereden nereye geçişiydi
aktığım o kum
Bir aydınlık geçit, bir kedi
sakladığım o kurum
Zamanın ötesinde bir şimdi
sakındığım bu durum.

33.

Hani, yana yana dibine varmış bir mumun içinde oluşan oyuğun çeperi bir noktasmda çatlamış, eriyik madde dışarı akmış, fitili de açıkta kalıp tükenmişken, çatlağı akmış maddeyle doldurup tıkayarak bitkin fitili yeniden yakınca, ufacık, güçsüz, belli belirsiz; ama, pırıl pırıl, yoğun, direngen —altı canlı mavi; üstü parlak sarı— bir alev elde edersin ya — onun gibi işte...

34.

Bölük-pörçüktü yaşamın şimdiye dek — gerçi tam ve tamam olmanın; yaşamına karşılıklılık içinde, uyumlu ve uygun olmanın olanağını biliyordun; bunu da özlüyor ve düşlüyordun; ama, gelmiyordu — gelmemişti; herhalde, diyordun, hiç gelmeyecekti —— bu yüzden, yaşamını birlikli olarak toplayabildiğin tek yönelim, yıkım yönelimi oldu —— yıkımına doğru giderken birlikli olabilecektin ancak——

İşte, şimdi, dolu yaşam anlarında; hem de, yücelen, yücelten duru süreler boyunca o'nun ile birlikli olacaksın —

tabiî ki, "tek bir güzel kokulu ağaçtan yapılmış" gibi değilsin ——kaç yıldır öyle değilsin (artık?); belki de (hiç?) öyle olmayacaksın artık; ama, en aykırı yanlarını bile buyur edebileceğin; en çelişkili yanlarını bile barıştırabileceğin; en ölümcül yanlarını bile yeniden soluklandırabileceğin bir bütün olacak bu ——

yeter ki bu tek anlam odağını iyice anlayıp, kavrayıp, bilinçlendirip, onun ile birlikte yürüyebilesin.

Haydi, işte...

Çünkü çok temel bir alışkanlığın —neredeyse bir güdün— çıkabilecek ortaya, onun ile birlikteyken de:-

Bu, yıllar önce "mantıkçı" sayılmana ; insanların senin "herşeyi yapabile"ceğini düşünmelerine yol açmış olan kişilik ögen — edindiğin, benimsediğin ve yerinin geldiğini düşününce kendini teslim ettiğin eylem ilkesi:-

"Şimdi, bunu, yap" diyen, o ses...

Buydu belki en temelde seni bunca yıl yanıltan — belki, o sesin "Şimdi bunu yapman gerek" demesine karşılık,

kendi kendine "Bunu şimdi yapma" diyebilseydin — o sese karşın, kendi sesin sana doğru olanı gösterebilirdi.

Ama, o alışkanlık, o güdü, o ilke, işte, seni kendinden uzaklaştırdı; o ses, bir tekdüze tutarlılık makinası haline getirdi seni — yıkıma gitme isteğin de bu aykırılıktan, bu çelişkiden çıkıp o ölümcüllüğe ulaştı.

Oysa, tutarlı olmamayı d a isteyebilseydin; 'durup düşünülmüş ilkeler'e boşverebilip, sahici duygularınla kendini ortaya koyabilseydin —onun şimdi yaptığı gibi— (zedelenmeye, kırılmaya, yıkılmaya aldırmadan) kendin olmakta diretebilseydin, belki sen de farklı (daha lekesiz, temiz, saf bir biçimde) gelebilirdin ona.

Gelemedin——

35.

Yavaşça gitmelisin şimdi ona artık: incitmemeğe özen göstererek — çünkü alıştığın —alıştırıldığm; alıştırılmana izin verdiğin— davranış biçimlerine elvermez o gücünü sınayamazsın onun üzerinde — ya suskunlaşıp gider, ya da hırçınlaşıp gider.

Bir yandan da, olanca gücünü toplamalısın şimdi onun gerçekliğiyle başedebilmek için — ama, onu altetmek, ona egemen olmak anlamında değil : onunla, belki, boy ölçüşmek — kendi boyunu ona göre; onun boyunu kendine göre, ölçmek — ya da, kendini onun anlamına; onu kendi anlamına —kendine; kendinize— göre yeniden —karşılıklı— ölçüşmek için:-

Anlamlarınız karşılıklı belirlenecek, şimdi, artık...

36.

Ufacıktır ya — korumasız ve savunmasız olacak —öyle duracak— senin karşında yanmda; kendini sana bırakmayı seçmiş —istemiş—; tedirginliğini gizlemeğe çalışarak...

Bunun nasıl bir istem olduğunu da anlamalısın — nasıl bir kendini teslim ediş——

Onu sakınman bu yüzden gerekli: O, bir işitilmeyen nefes gibi — küçücük bir kıpırtı gibi — kararıp gitmeye hazır bir son renk gibi——

Korumalısın onu.

Savunmasız ve korumasız ama güçlüdür — kendisinin sen yokolduktan sonra varolmasını sürdüreceği düşüncesi yavaştan ve derinden kaygılandırır onu (senin de ciğerine oturur onun bunu düşünmesi); ama, merak etme: Güçlüdür, güçlü olacaktır, yeterince — yeter, kendine——

sen gidince de...—

Güçlüdür, kendine yeterlidir — ama seni bilmiş, seçmiş ve arzulamıştır ya işte sana bağlı kalmayı istemiştir — senin kendini yoketmeye yönelik eğilimlerin bu yüzden kaygılandırır onu: Kendisi değildir aslında, "Sonra ben ne yaparım?" diye sorarken düşündüğü — sensindir.

O zaten alışıktır yitimi acılarına — tabiî hiç alışamamış olarak; ayakta durur gerçi; ama, bir düşün : ne denli acılı olur o zaman, zaten çöl içinde bir kayalık gibi duran yaşamı——

O'na, o serin geçitleri, o mor araları, o esintili kıyıları, o karlı karanlıkları yaşattın ya (kendin de, işte, bunları; hiç yaşayamayacağını sandıklarını, yaşadın, ya); artık ölmeğe çalışmamalısın; ölmemeğe çalışmalısın — yaşamın nasıl olursa olsun (ki, işte, o oldukça, güzel de olacak) yaşamaya çalışmalısın.

Yaşamının anlamı senin ile birlikte varolmak istiyor — sen de onu korumak zorundasın.

—Koru onu.

37.

İşte, kendinden çıkan gereksinmeler olmamalı onun ile yüzyüze gelme, yanyana olma, birarada yapma yönelimini belirleyen onu da —onun anlamını da— her an kendi anlamına katan bir anlamlandırma ediminin yöntemlerini geliştirmelisin.

Buna alışık değilsin çünkü: Şimdiye dek ya hep istedin ya da hep istendin — o olanağı biliyordun ama, karşılıklı olarak istenmeyi karşılıklı olarak isteyebileceğin kimse olmadı: Bu, işte, karşındaki olanak şimdi — yıllar boyu isteyip de istenemediğin...

O, çünkü, görüyorsun nasıl tam da kendi olarak tam da kendin olarak sana geldi; hep de geliyor — gelecek.

Sen de hazırlamalısın kendini ona, yeniden.

Yapman gereken, yaşamının yönelimlerini anlamına uygun olarak belirlerken —belirlemeğe çalışırken— yaşamının aykırılıklara, çelişmelere, olanaksızlıklara düşmeye dönük yönelimlerini de içermek — onları dışarıda bırakmayan bir yön tutturmak: İşte, bütün o aykırılıkları, çelişmeleri, olanaksızlıkları odaklaştırabileceğin anlam, burada — onu (onların hepsini) içeren bir yaşam yönelimi — işte...

—Var mısın?...

38.

Yeniden dolacak yaşamın : bütün o terkedilmiş hayallerinle, bütün o vazgeçilmiş düşlerinle, bütün o kıyıda köşede kalmış ülkülerinle — değil mi ki, Venüs ile Neptün arasında bocalayan bir serin deniz kıyısında yeniden buldun onu —onları—, ulaştın ona — ona nasıl da dipdiri, capcanlı, içten ve candan, hiç korkmadan, geldi sana — yeniden ve yeniden...

Olacak ve dolacak — olduracak———

Sesi : başlangıçta kısık ve güçlükle işitilirken, sonradan, nasıl canlandı, tını kazandı —hatta, güvenli oldu— güvendi, sonunda: Neşe, sevinç ve dinginlik bile olacak, artık : sen, hayallerine, düşlerine, ülkülerine layık olabilirsen.

Olabilirsen, olacak——

Gelecek sana, hep yeniden, işte...

—Değilsin çünkü olmadın — kendin olmağa çalıştığın her durumda, sen de eksik düştün, ötekiler de : kendine katmağa çalıştığın her öteki, başkası olup çıktı — bu arada sen, kendin de, başkalaştın, "O ötekini belki kendim kılarım" diye...

Dizi dizi yanılgılar——

Geciktirmeler...
Kaçınmalar...
Yançizmeler...
Sulandırmalar...
Atlatmalar...
Geçiştirmeler...
—Daha neler, neler!

Şu demek:-

Bunca yıl yaşadın; zaman oldu, anlamlı yaşadığını bile sandın; ama, anlayamadm yaşamının anlamını — sana kendi anlamıyla gelmedi yaşamın.

Ancak, şimdi, işte...

39.

Oysa — ta o zaman; onu o ilk gördüğün ama kavrayamadığı zaman (—birden gözüne çarptığı ama anlaşılamadığı zaman — sen anlayacak; o da, belki, anlaşılacak durumda, değildiniz...), anlayabilseydin(iz) ne olağanüstü, ne muhteşem, ne harika birşey olabilirdi yaşamın — ama olamadı — — belki de (—herhalde) olamazdı senin de, onun da, bütün geçirdiklerinizi, bütün yaşadıklarınızı geçirmeniz, yaşamanız gerekliydi...

Ancak bugün —şimdi, böyle— olabilirdi—— oldu, işte...

Öyle olmak zorundaydı:-

Sana gerçi 'kendiliğinden', 'kendi kendine' gelecekti; ama, ilkin hazırlanmak zorundaydı — sonra da, seni, bulmak...

—Sen hazır değildin çünkü hem de hiç; ya da, tam tersine : hazırlıksızdın — daha doğrusu, hazırlıktan vazgeçmiştin : koyuvermiştin kendini, kendinden uzaklaşmaya...

O da biliyordu "pürüzsüz bir satıh" bulmayacağını, gelince; ama, gene de emin olmalıydı, sen miydin o — geleceği— diye : çağırmıştın da; sen miydin gerçekten çağıran — gerçekten, onu; o gelsin diye, o olarak, bekleyen?

Ne kadar uygundun yaşamının anlamına?

Hem öyleydin, hem değil——

Onu çağırmış ve beklemiştin — hatta bilmiştin de; ama kendini onu isteyerek beklemenin koşullarından uzaklaştıran şeyler yapmıştın, beklemen boyunca : "gelmeyeceği-

ni bildiğini" sanmıştın ya — istemenin ve istenmenin gücüne olan inancını da yitirmiştin, o, kısırlaştırdığın — yönsüz ve yolsuz— beklemenle —— sözcükler ve tümceler ve kitaplar olarak kalacaktı, o, işte...

Oysa, şimdi, gerçek...

40.

Belki de "söylenmeden kal"mayacak artık en derin özlemin; en yoğun acın — onu bile yaşayabileceksin şimdi, işte: Uçurum üzerinde esneyen en yoğun derinliğin, dolacak——

Elinde artık — o boşluk, dolabilecek...

Öyle olunca, sevginin de bambaşka bir anlamı olacak — yaşamında (şu, "ikinci-el duygu"nun...); içine "düştüğün" ve seni sürükleyip götüren birşey, olmayacak artık:-

İçine tam olarak yerleşeceğin bütünlüklü bir alan olacak — senin hiçbirşeyini dışarıda bırakmayan; sevdiğin kişi için de hiçbir eksikliği olmayan bir alan — tam bir tamamlanmışlık, işte...

Çünkü, yıkıma yönelmiş yaşamının bölük-pörçük olması, temelde ilişkilerinin —en temelde de, en önemli ilişki saydığın sevginin (sevgilerinin)— eksik, dağınık, güdük olmasından dolayıydı: İçine düşüp sürüklendiğin akıntıda, ayağıu yere basmağa; çıkılacak bir taş ya da tutunacak bir dal bulmağa çalışmaktı sevgi(ler)inden dolayı yaptıkların —

—şimdiyse, güvenli çünkü eksiksiz; dingin çünkü bilinçli; aydınlık çünkü bütünlüklü olabilecek sevgi eylemlerin — anlam ve anlama, anlayış ve anlaşma olacak.

Bunu ama öyle kolayca elde edebileceğini sanma: Gerçi o bütünlüklü alan verildi —işte, o, tam olarak geldi—

sana; ama, onun içine yerleşebilmen için senin de bütünlüklü, tam olman gerek — değilsin, çünkü.

Ama bu 'olma gerekliği' senin 'başka'laşman değil, 'kendi'leşmen olacak: Tamamlanmamış, bütünlüksüz olman, kendin olamamanın sonucuydu — şimdiyse, işte, kendini değiştirerek tamlaşman, bütünleşmen, "ne isen onu olman" olacak — kendin olman...

O da bunu istiyor senden yalnızca — kendi olarak, senin ile, senin kendin olarak, tamıtamına, buluşmak, birleşmek, bütünleşmek, işte...

41.

O senden ne istiyorsa, sen de ondan onu isteyeceksin
— sen ondan ne istiyorsan, o da senden onu isteyecek—
—o; sen; işte:-

42.

Doğrulayacak seni — varoluşunun haklanma temeli, o.

Yaşamının anlamının yerinde ve sahici olduğunun; anlamlılık çabalarmla ulaşmak istediğinin bir hayal olarak kalmadığının; düşündüklerinde bir doğruluk payının gerçekten bulunduğunun, canlı kanıtı—

yıllarını boşuna geçirmediğinin; kendinde kendinden birşeyleri koruyabildiğinin, saklayabildiğinin, yaşar tutabildiğinin...

— Doğruluğun, o, işte——

43.

Çünkü, hep bir kuşku payı —bir şüphe arkaplanı— vardı şimdiye dek yazdıklarında; çünkü yazmana yolaçan ülküler (hayaller, düşler) ile o yolu yürürken karşılaştığın gerçekler (yaşamak zorunda kaldıkların) çelip duruyorlardı biribirlerini: "Sahici bir yalan" bile sayabilecek duruma gelmiştin kendini.

Şimdi, işte, doğrulandın—

Artık kendine aykırı düşsen bile, o, senin doğruluğunun —doğrulukluluğunun— kanıtını taşıyacak; bırakmayacak, düşsün...

Sen, sona ve sonuca —yıkıma— yönelmişken geldi o sana : bütün doluluğuyla — oysa boşalmıştı, boşalıyordu senin yaşamın; öyle olsun istiyordun sen de, üstüne üstlük — o en eski eğilimin; uçup geçme, yıkılıp gitme, batıp kalma, tam olarak egemen olmağa hazırlanıyordu senin üzerinde.

Belki yorulmuştun, bıkmıştın, bezmiştin, yazdıkların ile yaşadıkların arasmda hep yeniden boygösteren aykırılıklardan — boyuna gerçekleşmeyecek boşuna hayaller kurmaktan — düşler kurgulamaktan...

O, yazdıkların ile yaşadıklarının buluştuğu nokta, işte — yazman ile yaşamanı bağdaştıran bağ — yazın ile yaşamın arasındaki anlamlılık ilişkisi——

Şimdi, gerçekleşmiş hayallerin burada, işte——

44.

Felsefe yapman da, hiçbirzaman gerçekleşmeyecek bir olanağı düşlemen —işte : hiçbirzaman gelmeyeceğini bildiğini beklemen— idi ise; bir o kadar da, o olanağı, bilinçli olarak, zorlaya zorlaya, yaşamında gerçekliğe sokmağa çalışman (yaptıklarının boydanboya bu olanağı çelen gerçeklere bağımlı olduğunu da bile bile — ama gene de hayallerini, düşlerini, ülkülerini bir tür inatla sürdürerek; o'nu yılmadan ve yanılmadan çağırarak) : o gelmeyeceğini bildiğinin —sen yeterince beklersen, beklemişken, ona uygun kalabilmişsen— çıkıp gelmesi birgün; senin de, o kurulmasıu beklediğin, kurmak istediğin gerçekliği, onun ile birlikte, adım admı, kurmaya girişmendir.

Gerçeklen — gerçekle kendini — — onun ile, işte, artık———

45.

Öyle ki, artık yazmayabilirsin de — yaşamının gerçekten anlamlı olması için yazmanı gerektirmeyecek artık, o işte:-

İşte——

So komm! daß wir das Offene schauen,
Daß ein Eigenes wir suchen, so weit es auch ist.
Fest bleibt eins; es sei um Mittag oder es gehe
Bis in die Mitternacht, immer bestehet ein Maß,
Allen gemein, doch jeglichem auch ist eignes beschieden,
Dahin gehet und kommt jeder, wohin er es kann.

Hölderlin
BROT UND WEIN, 3.

Gel öyleyse, ki bakalım açık durana,
Ki arayalım bir kendimiz olanı, ne kadar uzak olsa da.
Birşey kesin; ister öğleyin olsun ister de
Sürsün geceyarısına değin, hep vardır bir ölçü
Herkese ortak, ama ayrılmıştır her kişiye gene de kendininki,
Gider gelir herbir kişi, gidebildiği yere kadar.

EKMEK VE ŞARAP, 3.

III.

Hayal ile Gerçek ve Şiir ile Felsefe üzerine dağınık notlar

Gerçeklik, kendisine uymayan hayallere karşı hep acımasızdır — dolayısıyla hayaller de hep acılı...

Hayal ile gerçeklik arasındaki fark, ikisinin biribirine uymaması değildir — gerçeklik ne ise odur ne uygun ne aykırı —,
asıl fark, hayallerin kendilerini gerçeklere uyduramamalarmdadır.

Hayalin gerçekte en çok çekemediği, durağanlık değil, değişkenliktir kalıcı olan hayallerdir; gerçekler ise, değişken...
Hayal, gerçeği hep istediği biçimde kurar; ama gerçek, hep kendi biçiminde oluşur.
İşin kötüsü, hayal, kafasına dank etmiş, geçmiş gerçekleri bile, yoğurur, biçimler, kendi istediği biçime sokar —
hayalin elinde, en 'gerçek' gerçekler bile gerçekliklerini yitirirler:
Yani, hayaller için, gerçeklere uyma yolu tümüyle kapalıdır.
Hayal gerçeğe ulaşamaz — ulaşabilse bile, onu gerçek olmaktan çıkarır, hayal kılar.

Hayal, gerçeğe her gidişinde, onu kendisine aykırı olan olarak bulur : hayalin karşısında duran gerçek olarak...

Hayalin gerçekten en önemli farkı, kendine bir tür pay çı-

karmasıdır: Gerçek, ne ise odur; hayal ise —hem hayaldir diye, hem hiç de 'hayal' değildir diye; yani h e r durumda— kendini pohpohlar. Onu hayal kılan da budur.

Gerçeklerin bilinmesinin a c ı p a y ı n ı, hep hayaller öder.

Gerçekleri, aynen, 'gerçek' diye yineleyen 'bilme', zavallı birşeydir; aynı şekilde, boş kuruntularını 'gerçeklik' diye etrafa savurup duran 'hayalgücü' de öyle.

Sahici bilgi, hem gerçek hem hayal kaynağından eşit ölçülerde su çekebilen bir etkinliğin ürünüdür : hayalleri dolduran bir gerçekliğin ve gerçeklere boşvermeyen bir hayalin ortak ürünü...

Çünkü gerçek, hayal olmaksızın, biçimsizdir; hayal de, gerçek olmaksızın, içeriksiz...

Anılan bir kişi, anıdaki gibi kalabilseydi — hayaller gerçeklere egemen olabilirdi; çünkü anılar da hayallerdir, en temelde...

Kişi, inatla, hiçbir gerçekliği olduğu gibi kabullenmemekte diretiyorsa, hayal bir dünyada, hayal anılarıyla yaşamak zorundadır.

Sert olan, gerçeklerdir — gerçeklerin yerini almağa çalışan hayaller de hep yıpranıp dururlar:-

Nasıl ki anılar da, arada akıp geçen gerçekliğin nehrinde yuvarlanıp duran çakıllar gibi, düzgünleştirilip hizaya sokulurlar...

Gerçeklerle başetmenin en iyi yolu, hayal kurmaktır.

Hayalin tutarlılığı, kendini güçlü bir gerçek olarak ortaya koyabilmesiyle bulunur ancak.

Şiir, bu yüzden, en üst-düzey gerçekliktir herhangi bir 'gerçek' kaynağından çıkmadan, hatta, salt hayalden çıkarak, en güçlü biçimde, kendi kendisini, gerçekliğe, bir saltık gerçek olarak, yerleştirir.

Hayal ile gerçeklik ilişkisi, bir güçlülük ilişkisidir : hangisi daha güçlüyse, öteki, ona boyuneğer — şiirin, salt bir kurgulama olarak görülmesi ile en yüksek varlık belirlemesi olarak görülmesi, aynı temele dayanır böylece.

Şiir yeterince güçlüyse, gerçeklik dizçöker onun karşısında.

'Kötü' şiirlerin ayıklanması da bu yolla olup-biter: Gerçekliğin üstesinden gelemeyen şiir, hayal olarak, ezilir, yitip gider.

'İyi' şiir ise, hayal olarak, gerçeklerin saldırısına karşı koyabilen —koyabilecek kadar güçlü olan— şiirdir —— kendini bir gerçek olarak kanıtlar bu savaşta; ve, gerçekliğe katılır.

Böylece, şiirin 'doğru'luğu, kendine uyan gerçekliği, kendi gücüyle, zorla, yaratmasıdır:

'Şiirsel gerçeklik' de budur.

Hayallerin, hayal olarak, yaşanmaları, gerçek değil de ne? — Herhangi bir yaşantı, yaşanırken, hayal olarak yaşanıyor da olsa, gerçek değil midir?

Biz, hayal varlıklar, sınırlı da olsa, kendimizi, gerçekler olarak, gerçekliğe yerleştirmiyor muyuz?

Hayal, gerçekliğe bir kez yerleşince, gerçek olur.

Gerçeklik, hayale, hayal olarak, yer açmak zorunda kalıyorsa, onu bir gerçek olarak da benimsemek zorundadır.

Yerini *(topos)* bulan hayal, gerçektir — ve tersi: Gerçek, yeri olan hayaldir.

İnsanın 'gerçek' dediği yaşamı, neredeyse tümüyle yapıntılardan oluşmuyor mu? — En gerçek şeyler yapıntılar — şiirler— değil mi?

Bir şiir, ne denli 'yapıntı' olursa olsun, yaşantı olarak gerçekse, yapıntı olarak da bir o kadar gerçektir.

İnsan gerçeği, yapılmışsa, gerçektir.

İnsan gerçeği, yapılmış gerçekliktir.

Birşey, gerçeklik olarak yapılıyorsa, o, insan gerçeğidir.

İnsan, kendi gerçekliğini kendisi yapan gerçektir.

Şiir, insanın kendi gerçekliğini yapmasının gerçek yoludur — şiir, insan gerçekliğinin gerçek yeridir.

Kendi gerçekliğini tüketmez mi şiir, gerçek olmakla? Gerçek olmağa, gerçekliğe dek inmiş şiir — gerçek şiir olmaktan çıkmış olmaz mı? Şiirin gerçekleşmesini istemek, onu şiir olmaktan çıkarmaz mı?

Kişi, hiçbir hayalini gerçekleştiremeden de yaşamış olsa, hayallerini gerçekten yaşamış olabilir —

gerçekleşmeyeceklerini bile bile, değerli hayallerini sürekli gerçekleştirmeğe çalışmışsa ("Sis-Fos")...

Ama, bir süre, hayallerini gerçek diye yaşayan kişi, yaşadıklarında neyin hayal neyin gerçek olduğunun farkına varınca, büyük bir sarsıntı yaşar —

bu, hayal ile gerçek arasındaki savaştır : hangisinin hangisini sarsabileceğine karar verdirecek bir savaş...

Kişinin belirli bir anda yaşadığı, hep hayalleridir — ya da, aldanmaları; gerçeklerini ise hep sonradan, çok sonradan, geçmişi olarak yaşar — yani: Kişiyi belirleyen hep gerçekler olduğu halde, yaşadığı, hep, hayalleridir.

Kişinin yaşadığı gerçeklerdir, doğru; ama, gerçeklerini hep bir hayal kipi içinde yaşar — kişinin hayalleri gerçek değildir, doğru; ama, hayallerini hep bir yoğun gerçeklik duygusuyla yaşar —— şimdi hangisi 'gerçekten' gerçektir acaba?...

Hayallerinde gerçekten direnen kişiye 'gerçekler' ne yapabilir ki?

Felsefede alışılmış tasarım, felsefe yapan kişinin en becerikli olduğu yerin, kendi kişi —yaşayan insan— olarak başarılı olduğu bir alan olacağı... — Ya, tersini düşünsek : ya, kişinin felsefede en çok becerebileceği, kendi yaşamında hiç beceremediği ise?...

Örneğin, Platon bir despot olabilir miydi? — Hegel özgür olabildi mi? — Marx 1917'ye katılır mıydı? — Nietzsche kendi yaşamına bir "Bengi Evet!" çakabildi mi; çakabilir miydi?...

Felsefe, kişinin kendi özel yaşamında en az becerebildiği; dolayısıyla da acısını en çok çektiği konuyla enlemesine-boylamasına uğraşmasının ürünüdür.

Felsefe, kişinin başedemediğiyle boğuşmasıdır.

Philosophy is to grapple with that which one cannot cope with——

Felsefe, zaten, başlangıçtan, olanaksızdır.

Felsefe, olanaksızı, en üst, en yüce olanaktır diye, denemektir.

Felsefe bir türlü olamayanı yapmağa çalışmaktır — ya da, hiç olmayacak olanı, olması gerekendir diye, oldurmağa çalışmak...

Yani: Felsefe en üst yanılgıdır...

Felsefe, bir durumsa, yapabileceğini yapabilecek durumu bekleyerek, hiçbirşey yapmadan durmaktır.

Felsefe, bir yapmaysa, yapabileceğini yapabilecek duruma gelene dek, hiçbirşey yapamamaktır...

Felsefe, başından da, en sonunda da, hep, olanaksızdır.

Felsefe, gerçekliğin olmak istemediğidir; çünkü felsefe, gerçekliğin olduğu gibi olmasını istemeyendir.

Philosophy is that which reality does not want to be; because philosophy is that which does not want reality to be what it is.

Philosophie ist das, was die Wirklichkeit nicht will, daß es sei; weil Philosophie das ist, das will nicht, daß die Wirklichkeit sei was sie ist.

Felsefe, bir kişinin, şimdiki, o andaki, belirli bir durumunu, gelecek bütün zamanlar için geçerli kılma uğraşısıdır — kendisi için de, bütün insanlar —'insanlık'— için de...

Felsefe, kişiyi insan kılma uğraşısıdır.

Şiir ile felsefe, ikisinin de bulunmadığı yerde, buluşurlar.

Felsefede yaratıcılık anları, hayal ile gerçeğin, tam eşitler olarak, kafa kafaya tokuştukları, çarpıştıkları, ve biribirlerini altedemeyerek, kendilerini eşit bir biçimde içeren ürüne yol açtıkları anlardır.

Felsefe, hayallerin gerçeklere egemen olma savaşıdır.

Şiir, bir kişinin yeniden düzenlediği bir dünyadır.

Kişi, bir şiir yazmakla, ya bir yeni dünyanın temeline bir temel taşı koyar, ya da temelinden yıkılması gereken bir eski dünyaya bir sapan taşı atar — bu iki 'taş' arasında da bir fark yoktur.

Şiirlerde, dünyalar teraziye konulur, tartılır...

Dünyanın değerini belirleyen, şiirdir.

Şiir, varolan gerçekleri, hayalin hizasına sokan komuttur.

Bir tek şiir, sahiden yazılınca, bütün gerçeklik yeniden yazılır.

Sahicilik taşıyan her şiir, gerçeklerin gerçekliğini en baştan, yeniden sorguya çeker.

Şiir, gerçekliği, olmadığı gibi gösterirken, ona, nasıl olması gerektiğini buyurur.

Sahici bir şiir, kurulmuş bir gerçekliktir.

Felsefe dünyayı belirlemeğe —ya da "değiştirmeğe"— her yönelişinde, kendinden önce sıraya girmiş olanı bulur önünde: Şiiri...

Felsefe, dünyanın gerçekliğini ararken, hep, şiirin gerçekliğini bulur — dünyayı kendisinden önce belirlemiş; onu gerçek kılmış olan, şiirin... Şiir dünyayı gerçekler —

peşinden de felsefe gelir, "topallayarak" : dünyayı düzenlemek için...

Şiirin gerçekliği, gerçekleri sorgulayan bir gerçekliktir.

Şiir, hayal ile gerçeğin yarıyolunda durur hayal açısından bir gerçekliktir — çünkü 'kendisi' vardır; "orada"dır—,

gerçek açısından da bir hayaldir — çünkü 'anlattığı' yoktur; "hiçbiryerde"dir——

Şiir, nasıl, gerçekliğe bir hayal boyutu katarsa, hayale de bir gerçeklik boyutu katar — gerçeklik karşısında 'salt' bir kurgulama olarak; hayal karşısında da 'saltık' bir gerçek olarak...

Yazar, kalemi kendisine sürekli başkaldıran kişidir.

Yazarın sürekli derdi, kalemini kendi denetimi altına almaktır — bu dert ve onun doğurduğu çaba sürdükçe, kişinin yazarlığı da sürer; kalemini tümüyle kendi denetimine soktuğunda ise, yazarlığını da sona erdirmiş olur...

Yani: En iyi yazar, kalemine en az söz geçirebilen yazardır...

Yazar, en baştan, zamana aykırı düşen kişidir:-

Yazma, ancak zaman içinde oluşan birşeydir; oysa yazar, baştan ve sonuna dek, zamansız olmak ister.

Demek ki yazar, en baştan, kendi kendisine aykırı düşmüş kişidir.

Bu kitabın ana gövdesini oluşturan
hani
adlı metin toplamı
27 Kasım 1992 - 18 Mayıs 1993 günleri arasında
(İstinye - Çiftehavuzlar),
bundan önce yer alan
Şimdi
12 Eylül - 20 Kasım 1992 arasındaki günlerde
(Istanbul-Stuttgart-Yalıkavak-Paris-Istanbul),
sonra yer alan
notlar da
26 Aralık 1981 - 17 Ağustos 1983 günleri arasında
(Ankara-Istanbul)
yazılmış;
yapısı 6 Şubat 1993'te kurulmuş,
Mayıs 1993'te tamamlanmıştır.

Kitabın ilk baskısı
bin adet ve numaralı olarak yapılmış;
ikinci baskı için metni gözden geçirilmiştir.
Üçüncü baskı için metin
bir değişiklik olmaksızın yeniden dizilmiştir.
Sonraki baskılarda herhangi bir değişiklik
yapılmamıştır.

Burada s. 5'te (ilk baskıların önkapağında)
kullanılan çizim, yazarın yönlendirmesiyle
Serdar Bal tarafından yapılmıştır.

Metis Felsefe
ISBN-13: 978-975-342-085-3

